

Gastdocent of onderzoeksobject?

Politicoloog Philip van Praag (UvA) geeft het vak Politieke processen en structuren. Kay van de Linde wordt door hem uitgenodigd voor een gastcollege. Als mediastrateeg en PR-adviseur van Rita Verdonk is deze bij uitstek in staat de 200 aanwezige studenten voor te lichten over de politieke processen rond een nieuwe beweging zoals Trots op Nederland.

Vele politicologiestudenten komen later in de journalistiek terecht. Eén van de journalisten-in-de-dop neemt met z'n mobieltje geluidsfragmenten op en biedt deze aan de media aan. De gerapporteerde nieuwsfeiten worden opgepikt door het weblog Geen Stijl (28/11/2008, met audiofragment).¹ Gastheer Philip van Praag en vele van zijn studenten zijn verontwaardigd over de handelwijze van deze student (Folia Civitatis 2/12/2008, met videocommentaar).² Is de lekkende student over de schreef gegaan?

In een eerdere *posting* verdedigde ik de stelling dat uitlatingen die een docent 'ex cathedra' doet, tot het publieke domein behoren.³ Studenten mogen daarvan dictaat maken en ze mogen dat dictaat aan iedereen laten lezen. Als een docent verkondigt dat Willem van Oranje *niet* door Balthazar Gerards vermoord is, dan is dat nieuws. Ik zou niet weten waarom studenten dat nieuws niet aan de grote klok mogen hangen. Je zou hoogstens aan een tijdelijk embargo kunnen denken: 'Geachte studenten, gelieve mijn bevindingen nog niet aan de grote klok te hangen, zolang mijn artikel in het Tijdschrift voor Vaderlandse Geschiedenis nog niet verschenen is.'

Maar laat ik een tegenvoorbeeld geven. Een docent Geneeskunde laat soms patiënten op zijn college opdraven om ziektebeelden te demonstreren, bijvoorbeeld iemand met een zeldzame huidaandoening. Als professional heeft de docent een vertrouwensrelatie met zijn patiënten (en met zijn menselijke onderzoeksobjecten). Wanneer een patiënt erin toestemt op college als 'demonstratie-object' te fungeren, dan mag hij verwachten dat ook de aanwezige studenten de **medische ethiek** in acht nemen, de nodige vertrouwelijkheid betrachten en geen stukjes in de krant gaan schrijven over dit afschuwelijke of vermakelijke geval.

Tweede voorbeeld. Het is denkbaar (althans niet geheel ondenkbaar) dat een docent Godsdienstwetenschap Lou de Palingboer op hoorcollege uitnodigt om hem te interviewen over zijn religieuze roeping. Lou is noch theoloog noch sociale wetenschapper. Hij is geen gastdocent, maar een verschijnsel dat de docent samen met zijn studenten wil onderzoeken. Op het college worden onderzoeksgegevens verzameld en vermoedelijk zullen er nog verscheidene werkcolleges aan het verschijnsel besteed worden om de verzamelde gegevens te interpreteren en uit te werken. Van de studenten wordt verwacht dat zij Lou met respect bejegenen, dat ze de **research-ethiek** in acht nemen, en dat ze niet over hem uit de school klappen.

De vraag is nu: is Kay van de Linde een beschermwaardig onderzoeksobject (een verschijnsel waaraan kennis kan worden vergaard) of een gastdocent (die actief kennis overdraagt)? Op het eerste gezicht is hij een normale gastdocent, die dus niet door de studenten gespaard hoeft te worden. Ze mogen van hem verwachten dat hij kennis overdraagt die ze in hun collegedictaat kunnen neerpennen en waarover ze vrijelijk mogen communiceren met wie ze maar willen. Hij haalde in 1988 zijn bachelordiploma Political Science aan de Columbia University, hij is directeur-eigenaar van het Hilversumse bureau *Press Strategies* en hij laat zich bijvoorbeeld ook als spreker inhuren via het *Sprekersplatform.nl*.⁴ Hij is uitgenodigd in zijn hoedanigheid van professional, net zoals ook journalisten, politici, hoge ambtenaren en opinie-onderzoekers als gastdocenten worden uitgenodigd.

Indien gastheer Philip van Praag gewild had dat studenten zich niet laafden aan de rijke vakkennis van Kay van de Linde, had hij hem niet als gastdocent moeten introduceren maar als sprekend verschijnsel dat met wetenschappelijke methoden bestudeerd moet worden. Pas in dat geval had de lekkende student onethisch gehandeld, namelijk in strijd met de beginselen van de research-ethiek.

Maar ik ben voor geen twee gaten te vangen. Naast de medische ethiek en de research-ethiek, is er nog een derde gat. Gesteld dat de studie Politicologie een beroepsopleiding is, dat de politicologen zich als een professionele beroepsgroep zien en dat Kay van de Linde als alumnus van die beroepsopleiding en als lid van die beroepsgroep wordt beschouwd. Ik vind het vérgezocht, maar à la ... In dat geval zou Philip van Praag kunnen betogen dat hij een lid van de professionele beroepsgroep heeft uitgenodigd om de professionals-in-de-dop een kijkje in de keuken te geven. Gastdocent Kay draagt dan niet zozeer wetenschappelijke kennis of algemeen aanvaarde beroepskennis over, neen, hij maakt de studenten deelgenoot van het geheim van de kok. Hij is daartoe bereid onder de vooronderstelling dat de professionals-in-de-

dop de **professionele beroepsethiek** respecteren. Eén van de beginselen van de professionele beroepsethiek is dat je, als lid of aspirant-lid, *in je publieke uittalingen* de eer en goede naam van de beroepsgroep en van haar leden niet schaadt. Dat beginsel is door de lekkende student geschonden.

Maar dan heeft Philip van Praag toch wat uit te leggen. Ligt het op de weg van hem als docent 'Politieke processen en structuren' *in het kader van zijn vak* gastcolleges te laten geven waarin studenten worden voorgelicht over hun latere beroep? Ligt het niet meer voor de hand dat dergelijke loopbaanoriëntatie buiten de academische vakken geboden wordt, bijvoorbeeld via een collegecyclus onder auspiciën van de studievereniging Machiavelli? Studenten mogen verwachten dat *binnen zijn vak* vooral wetenschappelijke kennis wordt overgedragen, niet alleen door de reguliere docenten maar ook door de gastdocenten; kennis dus die het daglicht kan verdragen, en zelfs de nieuwsgierige blikken van het publiek.

Wes Holleman

weblog onderwijs 3-12-2008

<http://www.onderwijsethiek.nl>

-
- ¹ http://www.geenstijl.nl/mt/archieven/2008/11/kay_van_der_linden_verdonk_is.html;
http://www.dumpert.nl/mediabase/315931/03473db9/kay_van_de_linde_over_rita_verdonk.html;
http://www.dumpert.nl/mediabase/317531/75c7d780/kay_van_de_linde_over_rita_verdonk_ii.html.
- ² <http://www.folia.nl/nieuws/studenten-komen-op-voor-kay-van-de-linde-457.html>;
<http://www.folia.nl/rubriek/filmpjes/affaire-kay-vd-linde-163.html/play>.
- ³ <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=480>.
- ⁴ <http://www.intermediair.nl/artikel.jsp?id=1592369>;
<http://www.research.nl/index.cfm/27,2508,121,92,html>;
<http://www.sprekersplatform.nl/spreker.asp?ID=16>.